

ЦЕНТРИ УЧЕЊА - ЦЕНТРИ АКТИВНОСТИ

Центри су делови учионице, опремљени специфичним материјалом, у којима се одвијају сродни типови активности. То је организован и уређен простор у коме ученици уче, стварају, истражују, играју се...

Увођење центара активности у учионицу омогућава боље учење, а ученицима много интересантније сазнавање.

Основни материјали у центрима користе се логички и на основу истраживања.

С обзиром да ученици уче тако што повезују нове информације с већ познатим и нове предмете са онима које већ знају, логично је да се у центрима учења групишу слични предмети. Према томе, ове групе треба саставити тако да ученицима буду занимљиве и функционалне.

У млађим разредима основне школе, основни центри су: нпр. центар за читање и писање, за природне науке, математику, односно манипулативне активности, драму, односно, креативну глуму, поред ових и центар за ликовну уметност. Ови центри треба да буду распоређени на логичан начин (нпр: бучни центри треба да буду заједно) и у њима морају да се налазе адекватни материјали.

Поред тога, треба размислити и о употреби привремених покретних центара активности. При томе се мисли на центре, који се могу врло брзо поставити и распремити, у складу са темама из наставног програма.

Организација битних материјала у центрима се истовремено заснива; и на логици и на истраживању. Пошто ученици уче нове податке, повезивањем нових информација са познатим информацијама и нових материјала са познатим, логично је, да се у центрима активности, групишу слични материјали. Следећи ову линију логики, има смисла да се ове групе окупе на начин који је и функционалан и разумљив ученицима. Другим речима, центре треба организовати у простору по сличности, прљави центри треба да буду што ближе лавабоу, бучни центри поред бучних, а тихи поред тихих... Ученици и наставници би требали да се међусобно јасно виде и да се лако крећу просторијом.

Центар има материјале, књиге, различите предмете, сва потребна средства (која ученици не доносе са собом). Центар има и специфичне материјале који се односе на тему (уколико су ученици одабрали да проучавају море, додају се часописи са сликама мора, разгледнице са мора, шкољке, камичци, песак као и остали материјал који се може наћи поред или у мору, како би их ученици користили за стварање радова).

У један центар може да се смести 4 - 6 ученика у зависности од места и жеља. Представљање центра се обично ради пред целим одељењем уз показивање како се могу користити материјали из њега. Треба водити евиденцију о сваком центру и записивати коментаре ученика о коришћењу. Папир, са називом центра, се може поставити изнад центра, на зиду, ради боље прегледности.

Након што ученици достигну ниво, да рад у центру постане лагодан наставнику се пружају две могућности: да дода још материјала у постојећи центар или да почне са представљањем нових центара.

Ученике треба научити како да у одељењу рукују материјалима. Када се планира окружење, које је усмерено на ученике, важно је да наставник покаже како се користе материјали уколико не знају да их користе.

Наставник може поставити проблем пред одељење да ученици сами створе нове центре, или им може, дати неку идеју за центре.

Ученици су активно укључени у организацију и избор материјала; пажљиво примају инструкције о томе како да те материјале правилно употребе, спремни су да их користе самостално и одговорно. Међутим, када ученици поступају тако да материјале или центре не користе одговорно, постаје неопходно да наставник предузме корак, уклони предмете или затвори центар. Ако се то догоди, онда је потребно објаснити зашто се то догодило.

Центри активности су срце ангазоване учионице. Оне заокупљују интересовања ученика у свакодневним активностима. Вештине које изграде, радећи у овим центрима, чине основу љубави према учењу и сазнавању.

Увођењем центара:

- Јача се независност,
- Развија се одговорност,
- Учи се кроз самооткривање.
- Наставник има више времена за индивидуалан рад са ученицима или са мањим групама.

Центри се могу гасити, затварати и отварати, мењати им се намена и садржај у зависности од ученичких интересовања и жеља.

Увођење центара активности у кабинет визуелних уметности захтева прилагођавање: ученика, наставника, простора и наравно плана рада новим захтевима.

ОРГАНИЗАЦИЈА ЦЕНТАРА И МАТЕРИЈАЛИ

Планираном, активном и ангажованом методиком, која је усмерена на ученика, могу се на бројне начине обезбедити индивидуалне могућности за развој ученика. Успешан начин индивидуализације наставног програма је коришћење центара активности који одсликавају актуелна интересовања деце и њихове потребе у вези са наставом.

Центри активности су формиран на основу одређеног низа критеријума, али могу да буду различитих облика. Настали су с циљем да се унапреди учење у мањим групама, учење истраживањем, самосталним радом и активним учешћем. Могу их користити ученици појединачно, у паровима, или у мањим групама. Потребно је да се активности, у сваком центру, одвијају на више нивоа (од конкретног до апстрактног) и да на располагању буду материјали који одговарају потребама и начину рада сваког ученика. Организацијом рада по центрима активности стварају се услови за стицање нових знања која се надовезују на ранија искуства, као и за боље разумевање.

У плански организованим центрима задовољавају се индивидуалне потребе ученика у одељењу и даје им се слобода да се у току учења развијају у сазнајном смислу. Групе могу да се формирају по различитим критеријумима. Тако ученици могу да се угледају на другове и да од њих уче.

У наставном процесу усмереном на ученика постоје одређени основни материјали неопходни у сваком одељењу. Поред тога, постоје и материјали по избору и они се могу постепено уводити током године.

Наставници подстичу ученике да учествују у доношењу одлука о томе где ће се држати материјали, како ће простор у учионици бити уређен, ко ће бити задужен за обављање одређеног посла.

Пример

Материјали у центру за грађење су подељењи на основни и додатни.

Основни материјал:

Тродимензионални дрвени матреијали, подударна геометријаска тела (квадри, коцке, ваљци пирамиде), играчке (животиње, лутке и возила), сложиви пластични елементи (лего и сл.) шупљи елементи за грађење и сл.

Додатни материјали који би се требали наћи у овом центру су:

Специфични материјали који се односе на тему коју су ученици одабрали да проучавају.

УРЕЂЕЊЕ УЧИОНИЦЕ, ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА

Учионички простор треба тако уредити да се рад одвија без потешкоћа

- Учионица организована по центрима активности/интересовања. Простор је подељен на јасно дефинисане центре активности.

- Простори - центри у учионици омогућавају рад са малим групама, са целим одељењем или индивидуалан рад.

- Центри активности су јасно издвојени (полице, простирке, столови, кутије за одлагање материјала и сл.)

- Материјали и центри активности јасно су обележени.

- Центри активности, у којима се одвијају тихе активности, су одвојени од оних са бучним и живљим активностима, тако да ученици не сметају једни другима.

- Материјали су груписани по логичком распореду и смештени у одговарајуће делове учионице.

- Делови учионице опремлејни меким, удобним елементима као што су удобне фотеље, столице за љуљање се користе за читање, тихе разговоре и групне дискусије.

- Намештај у учионици: столови који омогућавају групни рад, полице, панои, тепих за окупљање и рад у великој групи

- Учионица је уређена тако да наставник може да сагледа већину центара и децу која у њима раде.

- У учионици треба да постоји довољно столова и столица да ученици могу да седе нормално.

- Намештај и опрема су смештени у учионици тако да је окружење безбедно и пружа ученицима могућност да се слободно крећу у простору.

- Материјали и ученички радови су изложени тако да су доступни ученицима, да их могу дохватити.

- У учионици постоји простор у који ученици могу да одложе и чувају своје личне ствари.

- Тврде чврсте подлоге као што су линолеум, паркет и сл. могу се користити за цртање, сликање и дечије игре.

- Зидови у функцији процеса подучавања: на зидовима учионице виде се радови завршени или у току, као и вредности којима се ученици подучавају.

Центри су одличан метод за ефикасно учење. Рад са децом у малим групама омогућава директније учење и подстиче реакцију ученика. Центри обезбеђују опуштенију атмосферу за ученике, а наставнику дају прилику да се фокусира у одређеној области. Иако центри захтевају пуно организације и припреме наставника, на крају је то посао који даје изузетне резултате.

Уређивање учионице визуелних уметности треба почети од просторног плана и уређења центара за учење:

- Питати, направити анкету са ученицима о идејама како би се могао преуредити простор кабинета, консултовати и архитекте и колеге које имају искуства са тим.
- Питати, ученике где би требало да се нађу различити центри учења.
- Поставити планове центара за учење тако да ученици могу да га консултују по потреби.
- Дозволити ученицима да помогну у дефиницији понашања које је адекватно у сваком центру учења.
- Помоћи ученицима да науче како да се понашају на прави начин; симулирање играјући се и вежбајући.

Приликом планирања треба узети физичке карактеристике. Како школска година одмиче могу се додавати различити центри за учење који ће задовољити растуће потребе ученика.

- Могу да постоје две врсте центара: центри за учење и помоћни (опслужујући) центри (нпр. Тиме оут, компјутерски, библиотечки, информациони);

- Центри се организују и добијају називе у оквиру плана који се формира на основу курикулума или плана и програма и жеља ученика (нпр. центар за цртање, центар за боју, 3Д центар, истраживачки центар, центар историје уметности, центар додатне литературе, графички центар, центар за грађење, центар за грађење од материјала за рециклажу...) или на основу онога што се истражује.

Распоређивање ученика у центре је на почетку рада. Ученици се смештају у центре по интересовању, случајно, извлачењем папирића, абecedном реду и сл.

- Центри су за 4 до 6 ученика, максимално 8 ученика;
- На столу или у близини треба да стоји назив центра или знак центра;
- Ученицима треба да буде јасно чему служи сваки центар;
- Полице, за књиге и материјале, могу служити да се одвоје различити центри;
- Материјале у центрима учења додаје наставник, а неки пут их доносе ученици;
- Ученички радови се морају наћи у центрима;
- Материјали и литература треба да буду лако доступни ученицима у центрима;
- Одвојити простор за тихи кутак „Тиме оут“ (индивидуално информисање и скицирање идеја, развијање идеја, размишљање...);
- Могуће је да неки родитељ добровољно дође и организује рад у једном центру;
- Упутства за коришћење различитих материјала и техника треба да се нађу у центрима;
- Треба да се одвоји простор (центар) за разговор са мањим групама за максимално за осам ученика;

ПРАВИЛА И ДИСЦИПЛИНА У ЦЕНТРИМА

У учионици и центрима владају правила понашања. Правила понашања у учионици и центрима доносе се заједно са ученицима и могу се одштампати и окачити на видно место. Важно је да ученици почну схватати да правила - попут закона - осигуравају безбедност људи, да штите права и слободе и да обезбеђују смернице за примерно понашање. Ученицима треба објаснити да не треба викати у центрима већ тихо причати (у УСА се то назива 12 инчх говор).

Брига о материјалима, поштовање уметничких материјала и радног простора, учи ученика одговорности на позитиван начин. Два ученика могу на крају часа да проверавају да ли је све враћено на своје место.

НАСТАВНИК

Наставник треба да има на уму да увођење центара учења у учионицу захтева његово веће ангажовање у егзистирању таквог простора.

Наставник мора пратити интересовања ученика и неке центре затварати, или им мењати намену, а неке нове отварати.

Наставник иницира сарадњу са осталим колегама из школе, родитељима или колегама из струке. Организује гостовања локалних уметника. Одређује и учествује у истраживањима, позива колеге да присуствују састанцима и радионицама које се тичу школских тема. Сарађујући са осталим колегама, кроз решавање проблема и изазова, налази нове идеје и кључне концепте који ученицима омогућавају стицање сигурности, независности...

Родитељи треба да буду укључени у организацију изложби, могу одређеним данима, и у одређено време, (нпр. „Време за посете и помоћ“, „родители стварају“ и др.) да учествују у раду на часовима. Императив је стећи поверење ђачких родитеља кроз акције нпр. „Вратите се у школу“, „Отворена врата“, „Пишите нам“, „Наменска отворена предавања“...

Наставник може, да би стимулисао ученике, увести похвалнице, дипломе... за рад месеца, тромесечја, полугођа на свим узрастима, за најбољи рад у сваком одељењу, разреду. Ти радови треба да буду квалитетније изложени и одвојени од осталих радова.

Наставник мора да се стално усавршава, да прати нова догађања у педагошкој литератури, путем интернета да прати догађања у свету да би био стално информисан.